

BORBÉLY LÁSZLÓ

Viszlát, feketeerigó!

– Feltárjuk a tályogot – jelentette ki a sovány, langaléta sebész főorvos.

Otcsenás tudta, hogy ez mivel jár. Közel félórás műtét narkózisban. Alig néhány napja, hogy már végigment ugyanezen a kálvárián. Alig bocsátották el a kórházból, belázasodott és újból jelentkeztek kínzó, feszítő fájdalmai. Nem kellett sebésznek lennie ahhoz, hogy kitapintsa, keletkezett egy újabb tályog, nem messze a másiktól. Amikor az okokról érdeklődött, a főorvos szűkszavúan csak annyit mondott: – Van ilyen. Ne iguljon. Estére túl lesz rajta.

Otcsenásnak alá kellett írnia egy paksaméta papírt, mindenféle belegező nyilatkozatot, aztán menetrendszerűen következett minden a kórházi műtétet rideg dramaturgiája szerint. PCR-teszt, vérvétel, átöltözés, infúzió, konzultáció az altatóorvossal, nyugtalanító zörejek, ajtócsapódások a folyosón, sóhajtozás és nyögdecseles a többi kórteremben. A feltárást megelőző várakozás időtlenbe forduló nyugalma és kétségei, míg a zöldruhás műtősfő meg nem jelenik, hogy betolja a műtőbe, ahol majd elaltatják.

Segítség nélkül mászott fel a műtőasztalra. Jobb karjára felkerült a vérnyomásmérő, baljába már folydogált a fájdalomcsillapító, az altatóorvos rátette szájára az oxigénmaszkot.

– Minden rendben? – kérdezte az altatóorvos.

Otcsenás bólintott, azután néhány szempillantás múlva már egy másik tudatállapotba került.

Álmában rokonlelkei között találta magát. „Hazai pályán vagyok – jutott eszébe –, ahová képzeletben annyiszor átlényegültem.” Az íróasztalokon eredeti Remington és Continental írógépeken két ujjal kopogták a hírlapírók a lapzárta előtti utolsó híreket. Emellett a harsány címükben sokat ígérő, de igazából keveset nyújtó kis színeseket, amelyek miatt majd elolvassák rotációs nyomdagépekből kiáradó lapokat a kávéházakban, a villamoson vagy a hivatalban.

A szerkesztőségi szobában vágni lehetett a füstöt, a levegőt olcsó cigaretták szaga és előkelőbb szivarok illata hatotta át. Zakót már senki sem viselt. A hírlapírók kigombolt tarka mellényt, félrecsúszott, kevéske izlésre utaló színes nyakkendőt hordtak, ingujjukat könyékig feltűrték. Akik túl voltak az aznapi penzumon, azok kinyújtott lábukat az íróasztalon pihentették, fehér-fekete vagy barna-fehér színű alkalmi cipőjüket valamilyen képzeletbeli dzsessz ritmusára mozgatták és a kékes-szürkés füstbe révedve hizlalták énjüket.

A falakon sporteseményeket beharangozó plakátok, bekeretezett oklevelek, fekete-fehér fényképek voltak. Otcsenás rögtön kiszúrta Johnny Weissmuller olimpiai bajnok úszót, akít a fotós közvetlenül azelőtt örökített meg, hogy a startkőről fejugsrással elrajtolt volna. A másik képen egy Franzstadt-i legenda, Szigeti Lajos

középsúlyú Európa-bajnok bokszoló kesztyűs kézzel pózolt alapállásban a kötelek között. A harmadikon az Európai aranycipős Zsengellér Gyula mosolygott az UTE mezében, hóna alatt a bőrlabdával.

Egy kövér, kalapos férfi, aki modora alapján valami szerkesztőféle lehetett, bal kezével a füléhez préselte a hattűnyakú telefon fülhallgatóját, miközben kissé hadarva kiabált tölcészerű mikrofonba. Jobb kézzel úgy szorongatta a szájához egészen közel tartott készüléket, mintha a telefonvonal túlsó felén aggodalmaskodó kolléga nyakát markoláshozná.

– Nem érdekel, hogy cigarettaszünetet tart, három hasábos címet akarok és két hasábos fotót, azonnal beszélni akarok a metttörrel!

Egy karcsú gépirókissasszony aktákkal a hóna alatt vonult keresztül a szerkesztőségen, felbukkanása kedvezően hatott a férfi munkatársak kedélyállapotára. Egy pillanatra megállt Otcsenás előtt és csak annyit mondott: – Legépeltem, ahogyan telefonon diktálta, már kiszedték a nyomdában.

– Köszönöm – mondta Otcsenás.

– Jól áll ez az új zakó – tette hozzá a gépirókissasszony és tovább vonult.

Otcsenás erre elpirult, a fogas mellett észrevett egy tükröt a falon, amiben egy szempillantás alatt szemügyre vette magát. Hasonló divat szerint öltözködött, még a félcipői is olyanok voltak, mint a többieknek, akikkel látásból már kölcsönösen ismerték egymást. Olyan benyomása volt, mintha már korábban is gyakran megfordult volna ebben a környezetben. Valahonnét azonban tudta azt is, hogy neki se banklámás asztala, se írógépe nincsen. Alighanem voluntőr, tehát fizetés nélküli gyakornok, esetleg külső munkatárs lehetett a szerkesztőségben.

– Hé! Otcsenás! – kiáltott rá a kalapos. – Hagyd abba a gyönyörködést a tükröképedben, beszédem van veled, fiam.

A szerkesztő kövér testalkatát meghazudtolva fürgén pattant fel íróasztala mögül, ott termett Otcsenás mellett és vállon veregette.

– Egyre jobban írsz, fiam! Csak tudnám, honnét vetted elsőként hírad, hogy a Ferencváros vízilabdacsapata az UTÉ-ből leigazolja a kétszeres olimpiai bajnok Németh Jánost meg a III. kerületi TVE-ből a másik olimpiai bajnokot, Bródy Györgyöt. Azért legközelebb azt az MTK-ból érkezett hátvéd fiút... – a szerkesztőnek hirtelen megállt a szava: – Mi is a neve?

– Karinthy Ferencnek hívják, szerkesztő úr.

– Jó-jó, emlékszem már, fogadd meg a tanácsomat és takarékoskodj a jelzőiddel, ha róla írsz.

– De szerkesztő úr kérem, ő a Karinthy Frigyes fia.

– Nálunk nincsen se protekció, se hitel, mint a kávéházban. Egyébként ma már író bárki lehet, aki az ábécé betűit megfelelő sorrendben egymás után tudja tenni, na de olimpiát nyerni, ráadásul kétszer, mint a Németh Jamesz, arra születni kell. Szóval csínján a jelzőiddel! Mára ennyi a lecke. Jóéjt, fiam!

– Kérem szépen, én még maradni szeretnék, ha lehet.

– Minek? A tudósítást leadtad, benne lesz a holnapi lapban egy teljes hasábon.

– Megvárnám, amíg kijönnek a példányok a nyomdagépből. Ez az első önálló tudósításom. Nagyon jól érzem magam, szerkesztő úr. Maguk engem elfogadnak, kedvelnek, szeretnek... Rám itt mindenki másképpen néz, mint a hivatalban, ahol dolgozom. Tetszik tudni én egyelőre tisztviselő vagyok, amellet írok. Az egy teljesen másik világ, ahonét ide érkeztem. A munkahelyemen megmosolyogják vagy lenéznek a hírlapírást. Ott csak a címek számítanak meg az előremenetel a ranglétrán és a pletykán kívül nincsen más mondanivaló.

A szerkesztő zsebóráát vett elő mellényzsebéből, felpattintotta a fedelét.

– Nemsokára lapzártánk van... Elérkezik a te időd is, fiam. Addig is: VISSZA KELL MENNED! A hírlapírás bizonytalan, mint a kutya vacsorája, különösen az ilyen háborús években, de a hivatal az fix. Attól még tartozhatsz közénk, hogy hivatalnok vagy. A lelkedben bármikor megtalálsz bennünket akárhol vagy. Mert mi így, ahogy vagyunk, istenigazából csakis benned léteünk. Bármit írsz, mert jobb, ha tőlem, tudod, írni fogsz ennél a mai tudósításnál nagyobb lélegzetvételű történeteket is, mindig higgy a tehetségedben... Most már tényleg indulnom kell, várnak a nyomdába, meg kell nézmem, mit művelt az a félnótás mettőr a hasábjaimmal.

A szerkesztő magára öltötte zakóját. Mielőtt elviharzott még azt tanácsolta Otcsenásnak, hogy hivatkozzon rá a szerkesztőség alatti kávéházban, ahol a kellemes zene-szó és a „tündérléptű féldecik” szárnyán mihamarabb visszatér oda, ahonét érkezett.

Megfogadta ezt a tanácsot is. Álom és ébrenlét határmezsgyéjén még elég tisztán látta, hogy a szerkesztővel befordul a lovaskocsi a sarkon és sajnálta, hogy nem csavaroghat kedvére éjjel a nyüzsgő budapesti körúton, nem szállhat fel villamosokra és nem ülhet bele kürtölő autókba, a zsúfolt kávéházba benyitva még hallotta, hogy a zenekar azt játssza „Bye, Bye blackbird!”.

A következő szempillantásban pedig már arról volt tudomása, hogy a műtőből a kórterem felé tolják a zöld csempéjű folyosón és a műtősnő ugyanezt a dalt füttyüli.

– Honnan ismeri ezt a dalt? – kérdezte gyanakodva a műtős fiútól Otcsenás.

– Nemrég láttam egy Johnny Deep filmet, abban hallottam. Talán zavarja? Tudok mást is.

– Dehogya. Éppen ellenkezőleg. Láttam én is azt a filmet. Közellenségek a címe, a gengszter John Dillingerről szolt. „Bye, bye blackbird!”, azaz „Viszlát, fekete rigó!” a dal címe. A filmben Diana Krall adta elő, de sokak repertoárján szerepelt Frank Sinatra és Sammy Davis is énekelt, de feldolgozta Miles Davis és Chet Baker is.

– Na! Látom már jobban van – mondta a műtős fiú és egy erőteljes mozdulattal befordult az ágygal az egyszemélyes kórterembe. – Ha valamire szüksége van, csendesen!

Otcsenás még az esti vizit után is az álmán töprengett. „Nem halálközeli élmény volt – győzködté magát. – Akkor láttam volna magam más perspektívából a műtőasztalon. Fénylő angyalok sem voltak és alagút se. Egyvalamiben mégis egyeztet a halálközeli élményekkel, amikor a szerkesztő azt mondta, hogy vissza kell jönnöm. Persze hol van az megírva, hogy a másvilág és a fénylénnyek nem jelenhetnek meg szer-

kesztőség és hírlapírók formájában. Molnár Ferenc hőse, a Liliom is ugyanabban a környezetben találta magát halála után, ami korábbi földi élete folytatása és következménye volt: az őrszobán, onnét küldték vissza az emberek közé. Ez sem jó párhuzam. Az én másvilágom nem ilyen volt. Leginkább olyasféle, mint Woody Allen *Éjfélkor Párizsban* című filmjében, amikor Owen Wilsont egy régimódi taxi állandóan elfuvarozza a múltba és egy kávéházban találkozik Ernest Hemingway-vel, F. Scott Fitzgeraldtal, Ezra Pounddal és más művészekkel, akiket Gertude Stein elvesztett nemzedéknek nevezett.”

Töprengéseiből a főnövér hangja zökkentette ki. Otcsenást annyira lekötötte álmának elemzése, hogy észre sem vette, amikor bejött a szobában. Egyszer csak ott topogott fecskendővel a kezében és már adta is be a balkéz vénájába illesztett kanülön keresztül a főorvos által előírt fájdalomcsillapítót.

Otcsenás még annyit sem tudott mondani, hogy köszönöm, újabb szúrás következett. A vérhígítót a felkarjába kapta. Elcsigázottan nézte a plafont. Hiába várta az álmot. Egyet biztosan tudott. A szerkesztőségben tett látogatását meg fogja írni és a novella címe csakis az lehet: „Viszlát, feketerigó!”

Isten és a világ – Takács Menyhért Galéria